

TALLINNA
PÜHA NEITSI MAARJA
PIISKOPLIK TOOMKIRIK

KATEDRAALI SÕNUMID

EELK Tallinna Piiskopliku Toomkoguduse infokiri MÄRTS AD 2024

ÜLESTÕUSMISPÜHADEST ARGIPÄEVANI

Kui munad on värvitud, koksitud ja söödud, võib tunduda, et ülestõusmispühad ongi siis kohe esmaspäeval läbi, kuigi 50 päeva rõõmuaeg on alles alanud. Kuidas me saaksime võtta pühadest midagi kaasa ka oma argipäeva, nii et koos kaunistustega ei paneks ka Jeesust kappi ootama järgmist püha?

Esimese ülestõusmishommiku sündmused toimusid päris lühikese aja jooksul. Aga need muutsid kogu maailma. Kuigi paljude inimeste elu läks edasi nagu ikka, ei olnud pärast toda hommikut maailmas enam miski nagu enne. Ja Jeesuse sõprade elu pöördus küll ühes hetkes täiesti ümber. Lein muutus rõõmuks, lootusetus lootuseks ja tasapisi ka hämmeldus mõistmiseks.

Meil võtab palju aega, et rohkem mõista, mida see lühike hetk tähendab. Meie, kes oleme harjunud elama maailmas, kus valitsevad surm ja kurjus, ei suuda ühes hetkes mõista seda imelist sõnumit, et Jeesus on need ära võitnud. Et surmal pole viimast sõna, sest Jeesus elab ja ka koos Temaga saame elada meiega. Et meie, kes oma pattude pärast peaksime jääma igavesti Jumala poolt hüljatuks, saamegi elada igavesti koos Jumalaga, sest Jeesus suri meie eest ja tõusis üles surnuist ja avas taeva ukse, mis oli meile suletud. Õnneks on terve elu aega.

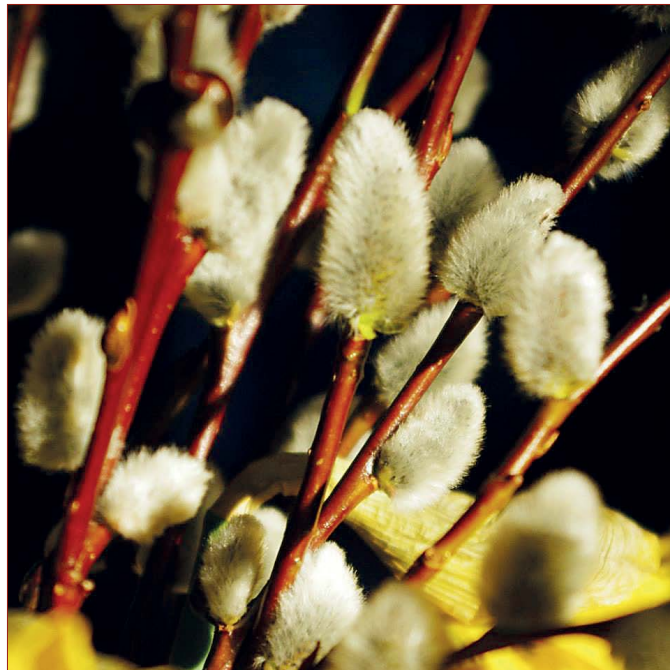
Lugu Jeesusest ei lõppenud ülestõusmishommikul, mitte isegi siis, kui Jeesus võeti taevasse, vaid läheb edasi. Kolgatal ja tühjas hauas toimunu puudutab meie elu ikka veel. Ka täna on tõeline inglil sõnum: Jeesus elab. Ja meid kutsutakse elama igäüht oma päevadest koos Temaga.

Lugeses Piiblist, kuidas Jeesuse jüngrite elu läks edasi pärast ülestõusmist, leiame ka endale head juhised:

1) Püsi kambas. Ka siis kui on vahel raske uskuda, püsi koguduses, püsi seal, kus on teisi, kes Jeesusesse usuvad. Toomas ei suutnud kohe uskuda, aga ta ei läinud ära, vaid oli koos teiste jüngritega, ja siis sai ka tema näha Jeesust ja uskuda Tema ülestõusmisesse. (Jh 20:24–29)

2) Püsi sõnas. Jüngrid ei mõistnud, miks Jeesus oli pidanud surema, aga Jeesus tuli nende juurde ja pidas neile vist maailma imelisema piiblitunni, selgitades, kuidas see kõik oli juba Vanas Testamendis ennustatud. Siis põles nende süda, nad said aru ja kindlasti rääkisid seda ka edasi. (Lk 24:13–35) Piibel on antud meile igapäevase lugemise jaoks, et selle läbi saaksime usu ja igavese elu (Jh 20:31).

3) Püsi murtud leiva osaduses. Jüngrid tundsid ära Jeesuse, kui Ta

õnnistas ja murdis leiba. (Lk 24:30–31) Armulauas oled sa Jeesusele lähemal kui kuskil mujal. Sa saad süüa ja tunda Jeesuse armastust ja andeksandmist.

4) Usu, et sa oled saanud andeks. Pea meeles Jeesuse ja Peetruse kohutust. (Jh 21:7–19) Mis iganes sa oled teinud või teed, ära kunagi arva, et sa enam ei saaks tulla tagasi Jeesuse juurde. Ta ootab tagasi, alati. Pole nii suurt pattu, et Jeesus ei suudaks ja ei tahaks seda andeks anda. Ta armastab meid täiusliku armastusega.

5) Maarja tundis Jeesuse ära, kui Ta kutsus teda nimepidi. (Jh 20:11–18) Jeesus tunneb ka sind nimepidi. Ta teab sind, su elu, kõike. Hoia seda lähedast suhet, kuula Jeesuse häält ja püsi ta lähedal.

6) Ela tõelist elu koos Jeesusega. Ära jäta Teda ainult pühapäevasse, vaid lase Tal olla osa sinu igapäevasest elust. Jeesus tunneb inimese elu ja Tal on vägi su elu juhtida. Lase tal siis seda teha.

7) Võta vastu sulle antud kutse ja ülesanded. Jeesus andis oma jüngritele ülesande minna kõike maailma ja kuulutada evangeeliumi kõigile ja ta lubas olla nendega iga päev kuni ajastu lõpuni. (Mt 28:18–20) Nagu uudis ülestõusmisest pole 2000 aastaga vana-nenud, pole ka see ülesanne. Järgne siis Talle, kuhu iganes Ta sind viib, kuula ta kutsumist, leia see viis, kuidas sa ise saad jagada ka teistele rõõmusõnumit, et Jeesus elab.

Misjonär Liisa Rossi

Nüüd aga on Kristus üles äratatud surnuist, uudseviljana magamaläinutest. 1Kr 15:20

Jüripäeval, 23. aprillil kell 12 algab Toomkirikus missa, mille käigus pühitsetakse piiskoppideks õpetaja Ove Sander, praost Anti Toplaan ja praost Marko Tiitus.

Ove Sander – Nõmme Rahu koguduse õpetaja, EELK Usuteaduse Instituudi rektor, konsistooriumi assessor, piiskop *electus*.

Ordineeritud aseõpetajaks 16.01.1991, antud õpetaja õigused 02.12.1994.

Õppinud Usuteaduse Instituudis 1988–1994, AFLC Teoloogilises Seminaris USA-s 1997–1998 (*mag. div.*), Tallinna Ülikoolis 2005 (*PhD*), järel doktorantuuris LCMS Concordia Seminaris USA-s 2007.

Vastseliina koguduse õpetaja 1991–1998, Nõmme koguduse õpetaja alates 1999. Võru abipraost 1995–1996. Konsistooriumi assessor 2005–2012 ja alates 2015. Kirikukogu liige 1992–1997, 2001–2009, 2011–2012 ja alates 2015. Ajalehe "Eesti Kirik" teoloogiline konsultant 1996–1997. Usuteaduse Instituudi praktilise usuteaduse õppetooli õppejõud ja hoidja 1998–2010, pastoraalseminari juhataja 1998–2012. Usuteaduse Instituudi rektor 2012–2020 ja alates 2022. Õpetajate konverentsi juhatuse liige 2000–2004 ja vaimulike konverentsi juhatuse liige 2004–2010. Õpetuskomisjoni liige alates 2006 ja hariduskomisjoni liige alates 2006. SA Tallinna Toomkooli nõukogu liige 2011–2012. SA EELK Tallinna Diakooniahaigla nõukogu liige 2011–2022. Herbert Kuurme mälestusfondi halduskogu liige alates 2006, Usuteaduse Instituudi toetusfondi esimees alates 2013. Vabariigi Valitsuse ja EELK ühis-

komisjoni liige 2015–2023. Diakoonia ja ühiskonnatöö komisjoni esimees ning vaimuliku ameti komisjoni liige alates 2015. EELK põhikirja ja kirikuseadustiku muutmise ettevalmistamise ajutise komisjoni liige alates 2016. Haiglate ja hoolekandeesutuste peakaplan 2020–2022.

Autasud: EELK kirjastuspreemia 1998, EELK Teeneteristi III järk 2007, aasta vaimulik 2009, kuldristi kandmise õigus 2015, EELK Teeneteristi II järk 2020. TTA Ratasristi II järgu teenetemärk 2013; Vastseliina Teisipäevaklubi 1. järgu orden 1998, Nõmme aasta tegija 2008, Tallinna teenetemärk 2014.

Anti Toplaan – Kuressaare Laurentsiuse koguduse õpetaja, Saarte praostkonna praost, konsistooriumi assessor, piiskop *electus*.

Ordineeritud diakoniks 07.11.1991, aseõpetajaks 16.12.1992, antud õpetaja õigused 01.04.1997.

Õppinud Usuteaduse Instituudis 1989–1997, Tartu Ülikoolis 2002–2023 (usuteadus, MA). Mustjala koguduse diakon 1992–1993, Püha koguduse õpetaja 1992–1998 ja hooldaja-õpetaja alates 1998, Kuressaare koguduse abiõpetaja 1993–1997, õpetaja kohusetäitja 1997–1998 ja õpetaja alates 1998, Ruhnu koguduse hooldajaõpetaja 2016–2022. Saarte abipraosti kohusetäitja 2001–2003 ja abipraost 2003–2015, Saarte praost alates 2015. Kirikukogu liige 1994–1997 ja alates 1998. Konsistooriumi assessor alates 2020. Misjonikomisjoni liige alates 2015. Õigus-

komisjoni liige alates 2013. Vabariigi Valitsuse ja EELK ühiskomisjoni liige 2021–2023. Kuressaare Pereraadio toimetaja alates 1993, Kuressaare linnavolikogu liige 1999–2017; Saaremaa vallavolikogu liige 2017–2023.

Autasud: EELK Teeneteristi III järk 2016.

Marko Tiitus – Viljandi Jaani koguduse õpetaja, Viljandi praostkonna praost, konsistooriumi assessor, piiskop *electus*.

Ordineeritud õpetajaks 02.07.1999.

Õppinud Usuteaduse Instituudis 1992–1997, Det Teologiske Menighetsfakultetis 1995–1997 (*mag. phil.*), Usuteaduse Instituudi pastoraalseminaris 1998/1999, doktoriope Tartu Ülikoolis 2005– (usuteadus).

Tallinna praostkonna vikaarõpetaja 1999–2000, Juuru koguduse õpetaja 2000–2005, Viljandi Jaani koguduse õpetaja alates 2005, Pilstvere koguduse hooldajaõpetaja 2007–2011, Karksi koguduse hooldajaõpetaja 2010–2011, 2023, Halliste koguduse hooldajaõpetaja 2010–2023, Paistu koguduse hooldajaõpetaja 2017–2018, Viljandi Pauluse koguduse hooldajaõpetaja 2023. Viljandi praost alates 2007. Kirikukogu liige alates 2001, abijuhataja alates 2017. Usuteaduse Instituudi tegeliku usuteaduse lektor alates 2001, õppetooli hoidja 2010–2011, rektori kohusetäitja 2020–2022. Õpetajate konverentsi juhatuse liige 2000–2004 ja esimees 2003–2004. Vaimulike konverentsi juhatuse esimees 2004–2014. Haridusnõukogu liige 2001–2004, hariduskomisjoni liige 2006–2012 ja liturgiakomisjoni liige alates 2006. Hariduskomisjoni esimees alates 2015. Vabariigi Valitsuse ja EELK ühiskomisjoni liige 2015–2023, vaimuliku ameti komisjoni liige 2015–2017 ja esimees alates 2017. Konsistooriumi assessor alates 2015. EELK põhikirja ja kirikuseadustiku muutmise ettevalmistamise ajutise komisjoni liige alates 2016. EELK lauluraamatu komisjoni esimees alates 2017. Concordia ülikooli kaplan ja religiooniloo õppejõud 1999–2003, Juuru vallavolikogu liige 2002–2005. Akadeemilise Usuteaduse Seltsi liige, Usuteadusliku Ajakirja toimetuskolleegiumi liige, ajalehe Eesti Kirik toimetuskolleegiumi liige, Societas Liturgica liige alates 2011.

Autasud: EELK Teeneteristi III järk 2013, aasta vaimulik 2015, EELK Teeneteristi II järk 2020.

Allikas: EELK kodulehekül

Foto Anti Toplaan, Marko Tiitus ja Ove Sander.

Ajalooline ülevaade

Kabel kiriku edelapoolse portaali ette ehitati ilmselt 15. sajandi II poolel. Ruumi algne funktsioon pole päris selge, see võis olla ristimis-kabel või ka kellatorn, see vajab veel uurimist. Olulisemad detailid peale müüritrepi ja portaali olid teravkaarsed aknad kolmes seinas. Neist idapoolses on säilinud kiriku üks vähestest gooti originaalraidraamidest. Oma imposantse interjööri – ca 7 x 8 meetrise põhiplaani juures ulatus võlvitipp vähemalt 13 meetrini – säilitas kabel 17. sajandi lõpuni. 1684. a tulekahjus sai interjäär rängalt kannatada ja pole võimatu, et siis varises või lammutati võlv. Järgnenud taastamisel jaotati ruum vahelaega kaheks, ülemisele korrusele rajati meie kirikutes harvaesinevana kaubaluukide, vintsi ja salvedega laoruum. 19. sajandi jooksul jäi kabeli teine korrus aktiivsest kasutusest välja, taandudes tagasihoidlikuks kolikambriks. Toomkiriku üks võimsaima ja dramaatilisima ruumimuljega kõrvalruume „taasavastati“ meie sajandi alguses, restaureeriti katus ja kabeli I korrus, 2008. aastal alustati II korruse töödega.

Kavandatud funktsioon ja arhitektuurne lahendus

2021. aasta muinsuskaitse eritingimustega ja 2022 a. projektiga (arhitekt Elo Sova, Vana Tallinn OÜ) on kabeli ülakorrusele kavandatud mitmeotstarbeline kahetasandiline (galeriikorrusega) ruum, mis on sobiv seminaride ja koolitundide läbiviimiseks ning kiriku kunstiväärtuste (raidkivide kollektsioon) eksponeerimiseks. Toomkoguduses nimetatakse seda ruumi ka Inglikabeliks. Projekt näeb ette kabeliruumi ühendamise kirikusaaliga – pääs rajatakse orelirödult läbi suletud keskaegse aknaava. Aknaava klaasitakse ja klaasist uks saab kirikusaaliga ühendavaks ukseks, nii tuleb ka keskaegsesse kirikuruumi juurde üks aken, mis enne oli kinni müüritud. Ruumimahu paremaks kasutamiseks ehitatakse ajaloolise tarinduse järgi järgides galeriikorrus. Loomuliku valguse toomiseks on ette nähtud ehitada kaubaluukide siseküljele klaasidEGA avatäide, mis töötab aknana avatud kaubaluukide korral. Rajatakse uus elektrisüsteem ning tule-tõrje-signalisatsioon. Ruumi küte lahendatakse esialgu elektriga, kui tulevikus uuendatakse kogu kiriku küttesüsteem, liidetakse kabeli teine korrus üldise keskküttega. Tööde jätkamiseks tellis kogudus 2022. a uue tegevuskava. Kabelil päris õiget nime polegi. Oleme kutsunud seda ruumi Inglikabeliks, sest see asub 2. korrusel, aga ka Nigulakabeliks, kuna Toomkogudus on peale sõda kandnud ka Toom-Niguliste nime ning ka Edelakabeliks, sest asub kiriku edelanurgas.

Senised tööd ja hetkeseis

2004. ja 2008. a toetas Tallinna Kultuuriväärtuste Amet katuse- ja kandmiku tugevdamist, laelaudise paigaldamist, müüri- ja krohvipindade konserveerimist, põranda ehitamist-restaureerimist ning ajalooliste avade ja avatäidete restaureerimist. 15 aastat tagasi alustatud tööd on tehtud hästi ja nüüd on võimalus võimsa ja dramaatilise ajaloo ruum tuua tagasi koguduse kasutusse, avades vanad kaubaluugid ning kiriku röödult kiriku sisse avanev keskaegne aken. Ruumiseintele tuleb galeriikorrus kaunite raidkivide eksponeerimiseks.

Koguduse õpetaja Arho Tuhkru

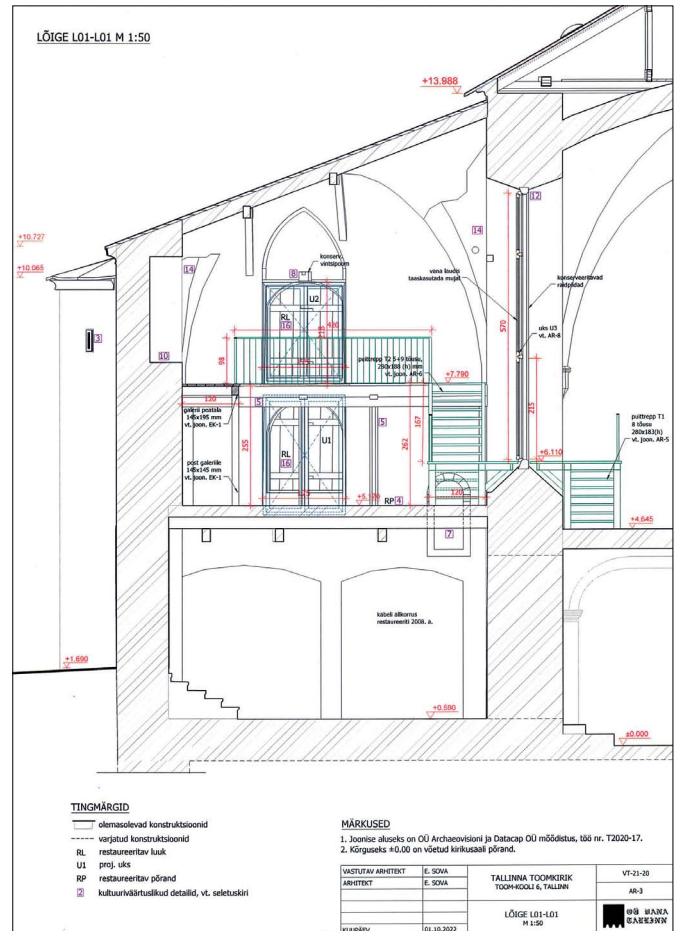

Foto: Arho Tuhkru

Paastuaja 1. pühapäeval, **18. veebruaril** olid Toomkoguduse õpetaja Arho Tuhkru ja koor "Laudate Dominum" külas meie sõpruskogudusel, Helsingi Toomkogudusel.

Õpetaja Arho jutlus juhatas sisse paastuaja ning koor teenis Veljo Reieri juhatusel missal lauludega kaasa.

Helsingi Toomkoguduse rahvas saadab õnnistussoove ja parimaid tervitusi sõpradele Soome lahe lõunalakaldal.

Foto: Kätlin Liiemets

11. märtsil peeti meele 100 aasta möödumist peapiiskop emeeritus Kuno Pajula sünnist. Päev algas hingepalvega peapiiskopi haul Rahumäe kalmistul ning jätkus minikonverentsiga Toomkiriku käärkambris.

Konverentsi alguses avati näitus, mille koostasid kirikuloolane Priit Rohtmets ja Konsistooriumi arhivaar Janis Tobreluts. Konverentsil pidas ettekande Priit Rohtmets ning rida kaasteelisi meenutasid elavalt koos peapiiskopiga käidud teid. Tänu sõnad perekonna nimel ütles konverentsi lõpus Kuno Pajula tütar Tiina Laanejärv. Mälestuspäeva lõpetas tänu palvus Toomkiriku altari ees.

KONTAKT

Toom-Kooli 6, 10130 Tallinn, Eesti

Telefon 644 4140

E-post: tallinna.toom@eelk.ee

<http://toomkirik.ee>

PANGAREKVIISIIDID

EELK Tallinna Piiskoplik Toomkogudus

Registrikood 80209270

SEB Pank EE401010022002639007

Neljapäev, 28. märts

kell 11:30 – Tallinna Toomkooli Suure nädala PALVUS. Õpetaja Joel Siim

kell 17:00 – Suure Neljapäeva MISSA. Püha armulaud. Õpetaja Joel Siim, diakon Renè Paats, organist Piret Aidulo

Reede, 29. märts

kell 11:00 – Suure Reede liturgiline JUMALATEENISTUS. Jumala Tall. Õpetaja Arho Tuhkru, õpetaja Joel Siim, diakon Renè Paats, Toomkoguduse koor Laudate Dominum Veljo Reieri juhatusel, organist Kadri Ploompuu

kell 12:30 – Jeesuse Kristuse Ristitee algusega Toomkirikust

kell 16:00 – Suure Reede muusikaline ÕHTUPALVUS Tenebrae. Kannatusnädala responsiooriumid. Toomkoguduse koor Laudate Dominum Veljo Reieri juhatusel. Õpetaja Joel Siim

Laupäev, 30. märts

kell 12:00 – ORELIPOOLTUND - Kadri Ploompuu. Pärast orelipooltundi lühike orelituttvustus huvilistele

Pühapäev, 31. märts

kell 08:00 – Kristuse ülestõusmise püha VALGUSEPALVUS. Õpetaja Arho Tuhkru, organist Kadri Ploompuu

kell 11:00 – MISSA - Kristuse ülestõusmise püha ehk 1. ülestõusmispüha. Leeripüha. Peapiiskop Urmas Viilma, õpetaja Arho Tuhkru, õpetaja Joel Siim, diakon Renè Paats Toomkoguduse koor Laudate Dominum Veljo Reieri juhatusel, organist Kadri Ploompuu

kell 12:30 – Tallinna Piiskopliku Toomkoguduse nõukogu korraline koosolek

kell 14:00 – Kristuse ülestõusmispüha SÕNAJUMALATEENISTUS Merivälja Südamekodus

TENEBRÆ

29.03.2024

Tallinna Piiskoplik Toomkirik kl 16
St Mary's Cathedral in Tallinn at 4 p.m

Kannatusnädala responsooriume esitab
Tallinna Piiskopliku Toomkoguduse koor
„Laudate Dominum“
Veljo Reieri juhatusel

Great responsories for Easter Triduum
performed by the Cathedral Choir
„Laudate Dominum“
conductor Veljo Reier

Vaba sissepääs / Free entry